

St.prp. nr. 47

(2004–2005)

Om klinisk veterinærsvakt og endringer av kapittel 1115 – Mattilsynet på statsbudsjettet for 2005 under Landbruks- og matdepartementet

*Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet av 11. mars 2005,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

1.1 Innhold i proposisjonen

I denne proposisjonen orienteres det om arbeidet fram mot ny avtale med Den norske veterinærforening (DNV) om klinisk veterinærsvakt som ble undertegnet 4. februar 2005, og de økonomiske og administrative konsekvensene av denne avtalen. Det gis også en orientering om at arbeid vil bli satt i gang med sikte på å overføre ansvaret for tiltak både knyttet til den generelle veterinærdekkningen og de kliniske vaktordningene til kommunene.

Stortinget inviteres til å gjøre vedtak om endringer av kapittel 1115 – Mattilsynet på statsbudsjettet for 2005.

1.2 Sammendrag

Dyrehelsepersonelloven tilplikter staten å organisere en klinisk veterinærsvakt. Som hovedregel skal det etableres en avtale med yrkesorganisasjonen om organisering av vaken og betaling for vakt deltakelse.

Det har de siste årene vist seg vanskelig å komme fram til en omforent vaktavtale mellom staten og DNV. Dette både ut fra tolkninger av rammevilkårene i loven og hensynet til en akseptabel bud-

sjetteramme. DNV hadde sagt opp tidligere vaktavtale med virkning fra 1. januar 2005. Tross flere initiativ fra Landbruks- og matdepartementets (LMD) side lyktes det ikke å etablere et omforent forhandlingsgrunnlag før 10. januar 2005.

Forhandlingene var preget av betydelig avstand mellom partene. DNVs første krav i forhandlingene lå mer enn 140 % (86,3 mill. kroner) over rammen til vaktordningen i Stortingets budsjettvedtak for 2005, mens et revidert krav fremsatt under forhandlingene lå drøyt 90 % over budsjetterammen. LMD la innledningsvis fram et tilbud som lå drøyt 5 % (3 mill. kroner) over rammen i budsjettvedtaket. Ved avslutningen av forhandlingene fremsatte LMD et siste og endelig tilbud som innebar en økning på 18,6 % (11 mill. kroner) i forhold til vedtatt budsjetteramme. DNV avviste dette tilbudet på siste forhandlingsmøte 25. januar, men meldte 4. februar at de aksepterte tilbudet. Ny vaktavtale med DNV ble inngått samme dag med forbehold om Stortingets endelige budsjettvedtak.

Forholdet til legevaktordningene var sentralt i forhandlingene. En partssammensatt gruppe hadde i 2002 ansett det rimelig å ta utgangspunkt i vaktgodtgjøringen i legevaktavtalen når godtgjøring for klinisk veterinærsvakt skal fastsettes. Den inngåtte avtalen med DNV innebærer at all vakt deltakelse i 2005 vil bli godtgjort etter en felles,

vektet sats som ut fra registrert tidsbruk nominelt ligger 15 % høyere enn i den kommunale legevaktordningen. Det er enighet mellom partene om at vaktgodtgjøringen på sikt skal differensieres ut fra tidsbruk – slik det også gjøres i legevaktordningen.

Avtalen med DNV innebærer en videreføring av 161 vaktområder for klinisk veterinæravakt. I tillegg videreføres ordningen med styrket bemanning i en del områder (sesongtillegg) i perioder med stort behov for akutt veterinærhjelp. LMD vil på grunnlag av avtalens bestemmelse foreta en tilpasning av bemanningen i områder der dette er kommunikasjonsmessig akseptabelt, slik at en veterinær har vakt i mer enn ett vaktområde om nettene, kveldene i helgene og høytidsdager. LMD vil nøye følge erfaringene med den nye vaktbemanningen og vil komme tilbake til Stortinget etter at den nye inndelingen har virket en tid.

På grunn av manglende vaktavtale med DNV unnlot de fleste veterinærene å delta i vaktordningen i perioden 1.–10. januar og fra 25. januar til vaktavtalen ble undertegnet 4. februar. Mange dyreeiere opplevde problemer med å få tak i veterinær utenfor ordinær arbeidstid. For å begrense den økonomiske skadevirkningen for dyreeiere, ble det etablert en erstatningsordning. LMD preserte Mattilsynets rolle som tilsynsorgan overfor veterinærene og påla tilsynet daglig rapportering av konsekvensene av manglende vaktavtale fra og med 25. januar.

Den inngåtte vaktavtalen med DNV har en beregnet helårsvirkning på 69,88 mill. kroner. Avtalen er inngått med forbehold om nødvendige budsjettvedtak i Stortinget. For 2005 vil bevilgningsbehovet til klinisk veterinæravakt være 66,88 mill. kroner. I tillegg kommer 10 mill. kroner til oppfølging av avtale om spesialvakt for kjæledyr. Samlet bevilgningsbehov på kap. 1115 post 70 blir dermed 76,88 mill. kroner som er om lag 8 mill. kroner mer enn saldert budsjett 2005. Merkostnaden foreslås dekket inn ved tilsvarende reduksjon av Mattilsynets driftsbudsjett. En reduksjon på 8 mill. kroner tilsvarer 0,7 pst. av driftsbudsjettet og forutsettes å kunne gjennomføres med begrensede konsekvenser for aktivitetsnivået.

2 Bakgrunn

2.1 Gjeldende lovverk

Lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell legger i § 26 bl. a. til grunn at «Det skal etableres klinisk vakt for dyrehelseper-

sonell i alle deler av landet. Vakt deltakelse baseres på frivillighet, og departementet inngår avtale med yrkesorganisasjonene etter forhandlinger om organisering og gjennomføring av vaktene samt om godtgjøring/tilskudd for deltagelse.»

En viktig årsak til at loven instituerer et krav om forhandlinger med yrkesorganisasjonene, er at loven også gir anledning til å pålegge veterinærer plikt til vakt deltakelse på de vilkår som følger av avtalen. Næringskomiteens flertall uttalte i Innst. O. nr. 119 (2000–2001) at «aktuelle yrkesorganisasjoner må ha innflytelse både på størrelse på godtgjørelsestilskudd, fordeling av og vilkår for utbetaling. Hvis utøvere innenfor dyrehelsetjenesten skulle kunne bli pålagt vakter med en kompensasjon som er bestemt uten rett til å forhandle, kan dette påvirke dyrehelsepersonells valg av bo- og arbeidssted.»

Den kliniske veterinæravakten har i praksis utelukkende vært basert på frivillighet.

I de situasjoner hvor det ikke oppnås enighet i forhandlinger mellom staten og yrkesorganisasjonen, legger LMD til grunn at det er Stortinget som gjennom budsjettinnstilling og -vedtak legger rammene for organisering og betaling for frivillig deltagelse i veterinæravakten. Loven inneholder ingen tvisteløsningsmekanisme tilsvarende det som gjelder på andre områder der yrkesorganisasjoner forhandler om arbeidsvilkår.

Forhandlinger og avtale samt gjennomføring av denne forutsetter et samarbeid mellom veterinærer om priser og markedsdeling som i utgangspunktet er i strid med lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven). Bestemmelsene i dyrehelsepersonelloven innebærer i realiteten et unntak fra bestemmelsene i konkurranseloven. Praksisen på dette området må imidlertid ikke i unødig grad bryte med konkurranselovens prinsipper.

2.2 Formålet med vaktordningen

Vaktordningen skal sikre at det finnes en offentlig organisert, landsdekkende, klinisk veterinæravakt slik at syke og skadde dyr kan sikres nødvendig hjelp på kveld, natt og i helger og høytider. Vaktordningen har betydning for å bedre muligheten til tidlig å påvise alvorlige smittsomme dyresykdommer og akutte dyrevernsaker.

De praktiserende veterinærene har etter LMDs oppfatning et hovedansvar for å yte kliniske veterinærtjenester også utenfor den tiden som er ordinær arbeidstid for lønsmottakere. Vaktordningen skal følgelig ikke dekke alle behov for kli-

niske veterinærtjenester på kveld/natt/helg. Veterinærene er selvstendig næringsdrivende som har rett til, og trolig i vesentlig grad også personlig interesse av, å betjene sine kunder på ulike tider av døgnet uavhengig av vaktordningen.

De praktiserende veterinærene kan imidlertid ikke pålegges et eneansvar for at deres egen kundekrets får hjelp utenfor ordinær arbeidstid, jf. Innst. S. nr. 235 (1999–2000). Den kliniske veterinæravtalen skal være samfunnets bidrag til å sikre at det er tilgang på kliniske veterinærtjenester på kveld/natt/helg.

3 Nærmere om arbeidet med å etablere avtale om klinisk veterinæravtalt

3.1 Tidligere forhandlinger om klinisk veterinæravtalt

Det har de siste årene vist seg vanskelig å komme fram til en omforent vaktavtale med DNV både ut fra tolkninger av rammevilkårene i loven og hensynet til en forsvarlig budsjetttramme. Forhandlingene mellom LMD og DNV endte således med brudd mellom partene både i 2003 og 2004. DNV sa opp avtalen om klinisk veterinæravtalt med virkning fra 1. januar 2005.

Årsaken til bruddene var uenighet både om økonomiske rammer og prinsipper. Stortinget er tidligere orientert om disse problemstillingene, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2003–2004) og (2004–2005). Budsjetttrammen for vaktordninger for veterinærer har økt fra 40 mill. kroner i 2001 til 68,882 mill. kroner i saldert budsjett for 2005.

Stortinget ga i Innst. S. nr. 153 (1999–2000) føringer om at godtgjørelsen for deltakelse i veterinæravtalt skulle være på linje med sammenlignbare grupper.

Blant annet for å finne ut hvilke grupper som kunne være sammenlignbare med veterinærer som har klinisk vakt, ble det i 2002 nedsatt en partssammensatt gruppe. Denne avga sin innstilling i oktober 2002.

Den partssammensatte gruppen konkluderte blant annet med:

- Leger som deltar i legevaktjeneste er sammenlignbar yrkesgruppe med veterinærene som skal delta i klinisk vakt.
- Det er rimelig å ta utgangspunkt i vaktgodtgjørelsen i legevaktavtalen når godtgjøring for klinisk veterinæravtalt skal fastsettes. Forhandlingene vil vedrøre hva som er et rimelig for-

hold til relevant inntektsnivå justert med rimelige tillegg og fradrag.

Som et grunnlag for å kunne følge opp konklusjonene fra den partssammensatte gruppen, gjennomførte DNV registreringer av tidsbruk på vakt i perioden april 2003 – mars 2004.

3.2 Forhandlingsgrunnlaget

Etter at DNV hadde sagt opp vaktavtalen med virkning fra 1. januar 2005, ble det i oktober 2004 gjennomført sonderinger med DNV, med sikte på å finne en løsning som også la grunnlag for en ansvarsreform fra 2006, se pkt. 6. Etter drøftinger med DNV utarbeidet LMD en sonderingsskisse som DNV avviste i oktober 2004. Det lyktes heller ikke å etablere et nytt forhandlingsgrunnlag i siste halvdel av desember da B. Innst. S. nr. 8 (2004–2005) og Stortingets budsjettvedtak forelå. Fra årsskiftet 2004/2005 var det således ingen sentral avtale om klinisk veterinæravtalt, noe som gjorde at de fleste veterinærene ikke lenger ønsket å delta i en organisert vaktordning.

DNV ga i brev av 3. januar 2005 uttrykk for at de var rede til reelle forhandlinger. Det ble gjennomført sonderinger mellom partene i uke 1. Først 10. januar 2005 ble partene enige om et forhandlingsgrunnlag. Hovedpunktene i dette var at forhandlingene skulle baseres på:

- Lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell.
- Protokoll etter forhandlinger mellom staten og Den norske veterinærforening om klinisk veterinæravtalt av 30. januar 2002.
- Rapport og konklusjoner fra partssammensatt gruppe av oktober 2002.

LMD signaliserte at departementet, som en del av en forhandlingsløsning, ville fremme forslag om økning av budsjettet til tilskott til veterinær beredskap.

DNV la stor vekt på at forhandlingene måtte slutføres raskt. Partene ble enige om en forhandlingsperiode på to uker. I denne perioden skulle veterinærene gjenoppta vakt deltakelsen på vilkår i den oppsagte avtalen.

3.3 Forholdet til legevaktordningen

Ettersom den partssammensatte gruppen definerte leger i legevakt som en sammenlignbar gruppe med deltakerne i den kliniske veterinæravtalen, var prinsippene for godtgjøring i legevaktordningen sentrale i forhandlingene.

Den kommunale legevaktordningen utenom ordinær arbeidstid har en inndeling av godtgjøringen i fire klasser basert på arbeidsmengde (tidsbruk) på vakt på den måten at større arbeidsbelastning på vakt gir lavere satser. Godtgjøringen på hverdager varierer mellom kroner 0 og kroner 66,40 pr. time i de ulike vaktklassene.

En vesentlig prinsipiell forskjell mellom legevaktordningen og den kliniske veterinærvakten, er at fastlønte leger og almenleger med individuell avtale har en plikt til å delta på vakt på de vilkår som gjelder i ordningen. Deltakelse i den kliniske veterinærvakten har vært basert på frivillighet, men det er anledning til å pålegge plikt til vakt deltakelse når det foreligger en avtale med DNV. Legene får utbetaling som lønn, mens veterinærene får utbetaling som honorar til selvstendig næringsdrivende.

3.4 Kravene fra Den norske veterinærforening

DNV fremmet innledningsvis i forhandlingene krav med en beregnet helårsvirkning på 142,9 mill. kroner eksklusive en del ulempegodtgjørelser. Dette tilsvarer en økning på om lag 143 % i forhold til rammene i Stortingets budsjettvedtak for 2005.

DNVs krav innebar en økning i antall vaktområder fra 161 til 176 og en økning i omfang av sesongtillegg (dobbelbemanning i vaktområder i perioder med mange akutthenvendelser) tilsvarende kostnader for 1,1 vaktområde. Videre stilte DNV krav om en godtgjøring for vakt deltakelse for alle veterinærer som lå nærmere 50 % høyere enn høyeste sats i den kommunale legevaktordningen.

På det avsluttende forhandlingsmøtet 24. januar 2005 la DNV fram justerte krav som samlet beløp seg til omkring 109 mill. kroner eksklusive ulempegodtgjørelser. Kravet om godtgjøring var da redusert til en sats som nominelt ligger om lag 23 % høyere enn den høyeste satsen i legevaktordningen. Ut fra foreliggende dokumentasjon av tidsbruk vil en direkte sammenligning med legevaktordningen tilsi at knapt 80 % av veterinærene kvalifiserer for plassering i høyest godtgjorte klasse og drøyt 20 % i nest høyest godtgjorte klasse. I forhold til en vektet godtgjøringssats på grunnlag av tidsbruk tilsvarte DNVs reviderte krav om lag 37 % mer enn de nominelle satsene i legevaktavtalen.

DNV begrunnet kravet med at det måtte gis kompensasjon for at legene får vaktgodtgjøringen utbetalt som lønn, mens veterinærene får utbetaling som honorar til selvstendig næringsdrivende. Kravet om økning i antall vaktområder var redusert fra 176 til 166.

3.5 Departementets tilbud

LMD la innledningsvis fram et tilbud om forhandlinger innen en ramme på 61,8 mill. kroner, tilsvarende 3 mill. kroner mer enn stortingets budsjettvedtak for 2005. Tilbudet var basert på nominelle satser fra den kommunale legevaktordningen og videreføring av 161 vaktområder, men redusert bemanning i de fleste områdene på natt, kvelder i helgene og på høytidsdager. Dette hadde en beregnet kostnadsramme på 56,2 mill. kroner. LMD inviterte til forhandlinger om justeringer i opplegget innenfor forhandlingsrammen. LMD foreslo en prinsipiell differensiering av godtgjøringen basert på tidsbruk – på samme måte som i legevaktordningen. Ut fra den dokumentasjon som forelå, ville det kun være aktuelt å plassere veterinærer i de to høyest godtgjorte av legevaktordningens fire vaktklasser.

På samme måte som det som har vært viktig i arbeidet med legevaktordninger, la LMD opp til å redusere vaktbelastningen (tid på vakt) på den enkelte vakt deltager. Dette skulle skje ved å tilpasse vaktbemanningen til forventet arbeidsmengde i ulike vaktperioder. På denne måten ville en også forvente at inntjeningen fra praksisvirksomhet i vakttiden vil øke. Den undersøkelsen av tidsbruk på vakt som DNV har gjennomført, viser at veterinærene i gjennomsnitt er uten oppdrag nærmere 90 % av vakttiden. Det er derfor ikke arbeidsmengden, men heller kommunikasjonsmuligheter og reiseavstander som er begrensende for muligheten til å redusere vaktbemanningen, se nærmere omtale i pkt. 3.6.

Ved avslutning av forhandlingene ble det av LMD fremsatt et siste og endelig tilbud som innebar en økning på årsbasis på 11 mill. kroner i forhold til Stortingets budsjettvedtak for 2005. Tilbudet ga nominelle satser for godtgjøring som lå 15 % høyere enn legevaktordningens satser og innebar en redusert bemanning om nettene, kvelder i helgene og på høytidsdager. 35 vaktområder skulle opprettholde uendret bemanning. DNV avviste dette tilbudet 25. januar.

Det ble derfor en periode fra 25. januar til 4. februar 2005 der veterinærene igjen unnlot å delta i vaktordningen fram til det endelige forhandlingsresultatet forelå.

3.6 Nærmere om forslaget til bemanningstilpasning

Som grunnlag for vaktforhandlingene i 2004, hadde DNV foretatt registreringer av arbeidsmengde på vakt i perioden april 2003 – mars 2004. Registre-

ringene omfattet totalt omkring 29.000 oppdrag i omkring 120 vaktområder.

Dette materialet viser at veterinærer på vakt gjennomsnittlig har

- 1,1 oppdrag på kveld/natt på hverdager
- 2,6 oppdrag pr. døgn i helg.

Pr. vakt døgn – som i gjennomsnitt utgjør 18,3 vakt-timer – fordeler mengden aktivt arbeid (inkludert reise, men unntatt seminverksomhet), seg slik mellom vaktområdene:

Mindre enn 1 time (mindre enn 3,3 minutter pr. time vakt)	14,8 %
1–1,9 timer (3,3–6,6 minutter pr. time vakt)	35,2 %
2–2,9 timer (6,6–10 minutter pr. time vakt)	28,7 %
Mer enn 3 timer (mer enn 10 minutter pr. time vakt)	21,3 %

Rapportene gir ikke opplysninger om fordeling av oppdrag gjennom døgnet. Praktisk erfaring tilsier at hyppigheten av oppdrag etter midnatt og fram til fjøsstellet om morgenen er klart lavere enn om kvelden. Etter LMDs vurdering kan det derfor legges til grunn at veterinærer på vakt har mindre enn 0,5 vaktoppdrag pr. natt. Terskelen for å ringe til veterinær på kveld/natt i helger antas ikke å være lavere enn på hverdager, slik at det kan legges til grunn at veterinærene i gjennomsnitt har maksimalt 1,1 vaktoppdrag pr. kveld/natt i helgene.

LMD vurderer på dette grunnlaget at det generelt ikke er arbeidsmengden på vakt som er begrensende for muligheten til å slå sammen vaktområder eller redusere bemanningen i deler av døgnet. Det vil derfor være kommunikasjonsmuligheter og reiseavstander/-tider som er viktigste faktor for dyreeiers mulighet til å skaffe veterinær innen rimelig tid.

3.7 Forhandlingsresultatet

4. februar 2005 ble det inngått ny avtale om klinisk veterinæravakt mellom DNV og LMD. Den inngåtte avtalen innebærer en oppfølging av konklusjonene fra den partssammensatte gruppen om at forhandlinger om godtgjøring for klinisk veterinæravakt skal ta utgangspunkt i vaktgodtgjøringen i legevaktavtalen. Avtalen innebærer en økning i den økonomiske rammen for klinisk veterinæravakt på 11 mill. kroner på årsbasis. Samlet sett innebærer Stortingets vedtak i statsbudsjettet for 2005 og den inngåtte avtalen at rammen for klinisk veterinær-

vakt fra 2004 økes med 13,17 mill. kroner på årsbasis, eller 23 %.

Det er enighet mellom LMD og DNV om at det skal innføres differensiert vaktgodtgjøring mellom vaktområder som har henholdsvis stor arbeidsbelastning og mindre arbeidsbelastning. Prinsippene for differensiert vaktgodtgjøring er det enighet om skal følge vanlige prinsipper for sammenlignbare vakter.

For å etablere grunnlag for differensiering av godtgjøringen skal det i alle vaktområder foretas registrering av aktivt arbeid under vakt i en representativ periode. Det utarbeides kriterier for innsamling av nødvendige opplysninger i samarbeid mellom staten og DNV.

Til forhandlingene forelå det bare registreringer av tidsbruk fra omkring 120 av de i alt 161 vaktområdene. Det var derfor ikke tilstrekkelig grunnlag for å foreta en individuell innplassering av vaktområdene i ulike godtgjøringsklasser. I 2005 vil derfor all vakt deltakelse bli godtgjort etter en veid sats ut fra registrert tidsbruk som nominelt ligger 15 % høyere enn det som følger av legevaktavtalen.

Antallet vaktområder blir 161 som etter tidligere avtale. En sentral del av avtalen er at det foretas en bemanningstilpasning ved at en veterinær kan betjene mer enn ett vaktområde om natten, om kvelder i helgene og høytidsdager. Også i legevaktordningen er det ulik bemanning gjennom vaktperiodene. I de områdene der kommunikasjonsmulighetene er dårlige eller reiseavstandene kan bli lange, opprettholdes uendret vaktbemanning fra tidligere vaktavtale. I avtalen sies at dette skal gjelde minst 35 vaktområder. Ordningen med sesongtillegg, dvs. styrket vaktbemanning i perioder med mange akutthenvendelser, eksempelvis lammings sesongen, videreføres uendret fra 2004. Avtalt godtgjøring for sesongtillegg er lavere enn ordinær vaktbetaling på grunn av antatt høyere arbeidsmengde i disse periodene.

En gjennomføring av den inngåtte avtalen innenfor den utgiftsrammen som ligger til grunn for avtalen, forutsetter en inndeling i vaktperioder og redusert bemanning i et stort antall av vakt distriktene. DNV har hatt følgende protokolltilførsler:

- «1. Den norske veterinærforening forutsetter at staten påtar seg det hele og fulle ansvaret for at Veterinærvakten som organisert etter herværende Avtale kan gjennomføres på faglig forsvarlig måte.
2. Den norske veterinærforening påpeker at Veterinærvakten som organisert etter herværende Avtale vil medføre økte kostnader for brukerne.

3. Den norske veterinærforening mener at organiseringen av Veterinærvakten bør utredes i et samarbeid mellom staten, DNV, brukerne og kommunene.»

LMD utarbeidet ut fra avtalen et forslag til vaktinndeling som ble sendt Mattilsynet for nærmere vurdering. Parallelt fikk Norges Bondelag, Norsk bonde- og småbrukarlag og DNV forslaget til kommentar. Ut fra innkomne kommentarer har LMD gjort en del tilpasninger. Disse ble sendt DNV for vurdering 25. februar 2005. LMD har i den forbindelse foreslått noen justeringer i avtalen for å få en fleksibel bemanningstilpasning. LMDs forslag innebærer at det i visse områder er mer enn to vaktområder som får felles betjening om nettene, på kvelder i helgene og høytidsdager. Likeledes vil det i en del tilfeller være enkeltkommuner fra et vaktområde som betjenes sammen med et annet vaktområde. Dette opplegget gir etter LMDs vurdering en bedre løsning både for brukere av veterinærtjenester og veterinærene enn en streng praktisering av at kun to vaktområder kan dele bemanning. DNV har i brev til LMD av 8. mars 2005 ikke gitt entydig bekreftelse på at avtalens ordlyd kan justeres på dette punktet. LMD finner det derfor nødvendig å fastsette bemanningstilpasningen med utgangspunkt i to og to av de eksisterende vaktområdenes geografiske utstrekning – med ett unntak i Rogaland. Dette vil skje i løpet av uke 10 med planlagt iverksettelse i uke 11. LMDs brev til DNV av 25. februar 2005, DNVs svarbrev av 8. mars 2005, LMDs forslag til inndeling samt fastsatt inndeling av vaktområder og bemanning følger proposisjonen som ikke trykt vedlegg.

I likhet med det som er vanlig for legevaktordningene innebærer den inngåtte avtalen lavere bemanning i de deler av døgnet da arbeidsmengden på vakt er lavest. LMD mener det er forsvarlige reiseavstander en står overfor. Det er imidlertid slik at inndelingen er gjort etter en skjønnsmessig vurdering og uten en detaljert oversikt over vaktbehovet og reiseavstander i alle distrikter. Det er derfor viktig å få erfaring med hvordan den vedtatte inndelingen virker. Når disse erfaringene foreligger, kan det bli aktuelt å foreta tilpasninger og endringer.

LMD vil videre understreke at det er fri prisdannelse for veterinærtjenester – også de som utføres på vakt. Endring av vaktbemanning i deler av døgnet bør imidlertid, på grunn av skysstrefusjonsordningen for veterinære reiser, ikke få konsekvenser for dyreeiernes kostnader til veterinærtjenester. Det kan imidlertid bli en viss økning i

skysstrefusjon for veterinære reiser på jordbruksavtalen.

Avtalen har vært på rådgivende uravstemning blant DNVs medlemmer. Over 90 % av de som avga stemme, sa ja til avtalen.

Protokoll fra møtet 10. januar 2005 der forhandlingsgrunnlaget ble etablert, LMDs tilbud i forhandlingene, DNVs opprinnelige og reviderte krav under forhandlingene, samt LMDs sluttskisse til løsning følger proposisjonen som ikke trykt vedlegg. Avtale med DNV av 4. februar 2005 om organisering av og godtgjøring for deltakelse i klinisk veterinæravtalt følger proposisjonen som trykt vedlegg.

3.8 Spesialvakt(er)

I tillegg til den kliniske veterinærvakten er det med utgangspunkt i egen avtale med DNV av 20. juni 2002 etablert en spesialvakt som skal medvirke til at syke og skadde smådyr kan skaffes kompetent hjelp utenom ordinær arbeidstid. Det er 13 spesialvakter fordelt over hele landet.

I avtalen som ble inngått med DNV 4. februar 2005, er det i tillegg enighet om å utrede en spesialvakt for hest.

4 Håndtering av perioden med manglende vaktavtale

4.1 Veterinærenes plikt til å yte nødhjelp

Veterinærene får gjennom offentlig autorisasjon en rekke beskyttede profesjonsrettigheter, men også noen plikter. En av pliktene etter dyrehelsepersonelloven (§ 14) er å yte nødhjelp til dyr. Denne plikten er uavhengig av om det er etablert en vaktordning eller ikke. LMD konstaterer at DNV har opptrådt ryddig i forhold til plikten til å yte nødhjelp i den perioden veterinærene nektet å delta i vaktordningen.

4.2 Forholdet til dyr og dyreeiere

Da forhandlingene endte med brudd 25. januar 2005, ville de fleste veterinærene ikke delta i vaktordningen. Selv om veterinærene har en plikt til å yte nødhjelp, har de ikke en plikt til å være tilgjengelig for å motta informasjon om behovet for nødhjelp. Mange dyreeiere opplevde problemer med å få tak i veterinær utenom ordinær arbeidstid. Manglende veterinærhjelp førte i en del tilfeller til ekstra lidelse for dyr samt personlige belastninger og økonomiske tap for dyreeierne.

For å begrense den økonomiske skaden, ble det etablert en erstatningsordning for dyreeiere som hadde mistet storfe, småfe, svin eller hest fordi de ikke har fått tak i veterinær innen rimelig tid fra og med 25. januar. Erstatningsbeløpene ble som hovedregel satt lik de som gjelder dersom dyr blir pålagt avlivet i forbindelse med bekjempelse av smittsomme dyresykdommer.

Hovedvilkåret for å få erstatning var at dyreeieren både hadde forsøkt å få tak i praktiserende veterinær og kontaktet Mattilsynets forvaltningsvakt på tlf 06 040 mens dyret levde.

Kostnadene knyttet til erstatningsordningen foreslås dekket over kap. 1115 post 70. I og med at vaktordningen igjen fungerte etter intensjonen da vaktavtalen ble inngått 4. februar regner LMD med at samlet erstatningsutbetaling vil bli under 300.000 kroner. Endelig oversikt over erstatningsutbetalingene vil foreligge i løpet av mars 2005.

4.3 Mattilsynets rolle og oppgaver

Da forhandlingene endte med brudd 25. januar, presiserte LMD i brev til Mattilsynet samme dag tilsynets oppgaver for å bidra til å redusere de negative konsekvensene for dyr og dyreeiere.

Mattilsynet fører tilsyn med hvordan veterinærene forholder seg til sin plikt til å yte hjelp etter dyrehelsepersonelloven. LMD presiserte at en anså at det ville være i strid med dyrehelsepersonellovens § 14 dersom veterinærene aktivt gjør seg utilgjengelig når de har grunn til å tro at det er behov for nødhjelp.

Publikum ble anmodet om å kontakte Mattilsynets forvaltningsvakt dersom de ikke lyktes i å få tak i veterinær. Mattilsynet hadde oppdatert oversikt over veterinærer i de enkelte områdene. For å få best mulig grunnlag for å vurdere konsekvensene av manglende vaktavtale, ble Mattilsynet bedt om å avgi daglige rapporter til LMD om henvendelser Mattilsynet fikk på grunn av manglende vaktavtale – og hvordan slike ble fulgt opp. Dersom dyr døde, var det viktig å få fram hendelsesforløp og årsaksforhold. De daglige rapportene fra Mattilsynet følger proposisjonen som ikke trykt vedlegg.

Mattilsynets forvaltningsvakt er primært innrettet på offentlige tiltak mot dyresykdommer og dyrevernsaker utenom ordinær arbeidstid. Denne vekten er for tiden kun betjent av veterinærer. Ved matforvaltningsreformen ble det lagt vekt på at det ikke måtte være økonomiske eller andre bindinger mellom Mattilsynet og de det skal føres tilsyn med, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 8 (2002–2003). Mattilsynet som etat har således ingen selvstendig rolle i å

betjene publikum med veterinærtjenester. Ved henvendelse til Mattilsynets forvaltningsvakt kom imidlertid publikum i kontakt med ansatte veterinærer i Mattilsynet som hadde en hjelpeplikt i egenskap av å være autoriserte veterinærer. Det oppstod dermed en krevende situasjon for Mattilsynet og virksomhetens medarbeidere ved at ansatte veterinærer som var på vakt, ble særlig eksponert for henvendelser som utløste hjelpeplikt overfor publikum – uten at ivaretagelsen av hjelpeplikten var en del av arbeidsforholdet i Mattilsynet.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser av inngått vaktavtale

5.1 Merkostnader på kap. 1115 post 70

Avtalen med DNV om klinisk veterinærsvakt har en beregnet helårskostnad på 69,88 mill. kroner. På grunn av faseforskyvning mv. vil den beregnede kostnaden for klinisk veterinærsvakt i 2005 beløpe seg til 66,88 mill. kroner. I tillegg vil det være betalingsforpliktelser for staten etter avtalen om veterinær spesialvakt på 10 mill. kroner. Tabell 5.1 viser hvordan beløpene er fremkommet.

Samlet vil utgiftene på kap. 1115 post 70 dermed beløpe seg til 76,88 mill. kroner. Saldert budsjett 2005 på posten er 68,882 mill. kroner. Avtalen med DNV gir dermed merutgifter for staten på 8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2005. Bevilgningen foreslås derfor forhøyet med 8 mill. kroner.

5.2 Foreslått inndekning av merkostnadene på kap. 1115 post 70

LMD legger til grunn at de økte utgiftene til vaktordningen av budsjettmessige grunner må dekkes innenfor de vedtatte rammer for LMDs budsjett. Den økte bevilgningen på kap. 1115 post 70 må derfor dekkes inn ved redusert aktivitet på andre områder.

Ut fra en totalvurdering foreslår LMD derfor at bevilgningen til kap. 1115 post 01 reduseres med 8 mill. kroner. En reduksjon på 8 mill. kroner tilsvarer 0,7 pst. av Mattilsynets driftsbudsjett og forutsettes å kunne gjennomføres med begrensede konsekvenser for aktivitetsnivået.

5.3 Nye administrative oppgaver for Mattilsynet

Tidligere vaktavtale med DNV var basert på at det normalt var veterinærene selv som skulle bli enige

Tabell 5.1 Bevilgningsbehov til klinisk veterinæravakt for 2005

	Mill. kroner
Budsjett klinisk veterinæravakt 2004	56,65
+ Beregnet helårsvirkning av økning som følge av inngått avtale med DNV	13,23
– Effekt av at utbetaling av godtgjøring skjer med en måneds etterslep	-1,10
– Innspart vaktgodtgjøring i perioder med manglende veterinæravakt 1.1.-10.1 og 25.1.-4.2, samt ved at vaktgodtgjøring for perioden 10.1.–24.1. ble gitt etter 2004-satser	-4,18
+ Merkostnad ved at vaktbemanningen ikke var tilpassert avtalen i perioden 4.2.–17.3.	1,98
+ Erstatninger for manglende veterinærhjelp i perioden 25.1.–4.2.	0,3
Budsjett klinisk veterinæravakt 2005	66,88
Spesialvakt	10,0
Totalt bevilgningsbehov i 2005 på kap. 1115 post 70	76,88

om, og sette opp en vaktliste minst en måned i forveien.

I den nye vaktavtalen er det – etter ønske fra DNV – lagt opp til at det er Mattilsynet som skal sette opp vaktlistene. Tilpasning av vaktbemanningen gjennom døgnet/vaktperioden vil gjøre administrasjonen av vaktordningene noe mer ressurskrevende, både når det gjelder oppsett av vaktlister og beregning av godtgjøring til den enkelte deltaker.

6 Videre arbeid med private veterinærtjenester

6.1 Utredning om tiltak for å sikre tilgang på veterinærtjenester

I dyrehelsepersonelloven er staten tillagt et overordnet ansvar for at alle deler av landet har et forsvarlig tilbud av offentlige og private tjenester til alle døgnets tider. Den kliniske veterinæravakten er samfunnets «sikkerhetsnett» for å sikre at det er tilgang på veterinærtjenester på kveld og natt samt i helger og høytider.

Det økonomiske grunnlaget for vanlig klinisk veterinærtjeneste er redusert i deler av Norge. Dette skyldes blant annet at antall produksjonsdyr har gått ned og at den norske dyrehelsen har blitt vesentlig forbedret når det gjelder produksjonssykdommer.

Tall fra Budsjettnemnda for jordbruket viser at antall veterinærbesøk, unntatt semintjeneste, de siste 10 årene er redusert med nær 50 %, fra 1,01 mill. i 1995 til 0,53 mill. i 2004.

Et redusert behov for kliniske veterinærtjenester gjør det vanskeligere å rekruttere veterinær arbeidskraft til flere distrikter. Dette kan føre til mindre fokus på forebyggende helsearbeid og dår-

ligere beredskap mot smittsomme dyresykdommer med stort skadepotensiale. Manglende tilgang på kliniske veterinærtjenester kan i neste omgang gi svekket grunnlag for husdyrhold.

Vaktordningen bidrar til å sikre tilgang på veterinærtjenester på kveld, natt, samt i helger og høytider. I vaktområder med en veterinær på vakt i alle vaktperioder tilføres veterinærene på årsbasis omkring 530.000 kroner i vaktgodtgjøring. Vaktordningen bidrar derfor til å skaffe et næringsgrunnlag for veterinærer, noe som er særlig viktig i områder med dårlig inntjeningsgrunnlag fra klinisk praksis.

Flertallet av vaktområdene i Finnmark, Troms og Nordland opprettholder uendret vaktbemanning. De statlige overføringene til veterinærene i disse fylkene vil på årsbasis øke med omkring 35 % i forhold til i 2004.

Et utvalg nedsatt av LMD konkluderte i september 2004 med at de utfordringene en står overfor med hensyn til å få en tilfredsstillende veterinærdekning i alle deler av landet, best kan løses ved at tilgang på kliniske veterinærtjenester gjøres til et kommunalt ansvar. Utvalget tilrår derfor at kommunene gis ansvar for at det finnes en tilfredsstillende veterinærdekning. Utvalget mener at det i den sammenheng vil være nødvendig at også det statlige ansvaret for den kliniske veterinæravakten legges til kommunal sektor. Etter LMDs vurdering er det behov for en bredere gjennomgang av organiseringen av vaktordningene i forbindelse med en ansvarsreform.

I tillegg til vaktordningen finnes en rekke ulike virkemidler som kan benyttes for å stimulere veterinærer til etablering i områder med dårlig inntjeningsgrunnlag. Utvalget nevner som eksempler at det i noen kommuner kan tenkes tilsatt kommuneveterinærer i hele eller delte stillinger, mens andre kommuner kan se det som mest hensikts-

messig å yte driftstilskudd til veterinærer i området. I tråd med de eksisterende veterinærordninger anbefaler utvalget at de respektive kommunene oppfordres til et utstrakt interkommunalt samarbeid for best mulig å utnytte de økonomiske ressursene som gjøres tilgjengelig for kliniske veterinærtjenester.

I B. Innst. S. nr. 8 (2004–2005) uttrykker komitémedlemmer fra partier som utgjør et stortingsflertall, enighet i at kommunene er de nærmeste til å vurdere behov for tiltak for at innbyggerne skal få tilfredsstillende tilgang på veterinærtjenester. Disse medlemmene ba Regjeringen arbeide videre med utgangspunkt i utvalgsinnstillingen og komme tilbake til saken i neste kommuneøkonomiproposisjon.

LMD vil i tråd med dette gi en nærmere omtale av disse problemstillingene i kommuneøkonomiproposisjonen våren 2005 etter samråd med Kommunenes Sentralforbund og DNV.

Landbruks- og matdepartementet

tilråd:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om klinisk veterinærsvakt og endringer av kapittel 1115 – Mattilsynet på statsbudsjettet for 2005 under Landbruks- og matdepartementet.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om klinisk veterinærsvakt og endringer av kapittel 1115 – Mattilsynet på statsbudsjettet for 2005 under Landbruks- og matdepartementet i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag
til vedtak om klinisk veterinæravakt og endringer av kapittel
1115 – Mattilsynet på statsbudsjettet for 2005 under
Landbruks- og matdepartementet

I

I statsbudsjettet for 2005 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1115		Mattilsynet	
	01	Driftsutgifter, nedsettes med	8 000 000
		fra kr 1 093 685 000 til kr 1 085 685 000	
1115		Mattilsynet	
	70	Tilskudd til veterinær beredskap , forhøyes med	8 000 000
		fra kr 68 882 000 til kr 76 882 000	

Vedlegg 1

Avtale mellom Den norske veterinærforening (DNV) og Landbruks- og matdepartementet (LMD) om organisering av og godtgjøring for deltakelse i klinisk veterinæravakt

1 Formål

Denne avtalen (Avtalen) skal sikre at det finnes en offentlig, landsdekkende, organisert klinisk veterinæravakt (Veterinærvakten) slik at syke og skadde dyr kan sikres nødvendig hjelp også utenom ordinær arbeidstid. Veterinærvakten er nødvendig for at alvorlige smittsomme dyresykdommer, akutte dyrevernssaker og ulovlige importerte dyr blir oppdaget og meldt så tidlig som mulig og er viktig for god dyrehelse, god dyrevelferd og godt dyrevern.

2 Grunnlag

Avtalen er basert på:

- Lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell (dyrehelsepersonelloven) med forarbeider.
- Protokoll etter forhandlinger mellom staten og Den norske veterinærforening om klinisk veterinæravakt av 30.1.02.
- Rapport og konklusjoner fra partssammensatt gruppe av oktober 2002.
- Protokoll fra møte 10.01.05 mellom Den norske veterinærforening og Landbruks- og matdepartementet.

Avtalen tar utgangspunkt i Stortingets vedtak om bevilgning til veterinær beredskap for 2005. LMD vil, som følge av Avtalen foreslå en økning i bevilgningene til veterinære vaktordninger for 2005.

3 Organisering av Veterinærvakten

Veterinærvakten organiseres i Vaktområder avtalt mellom partene. Ved Avtalens inngåelse er det 161 Vaktområder fordelt over hele landet. I tillegg skal det fordeles 60 Sesongtillegg á 1 måned. Med Sesongtillegg menes økning av den Vaktbemanning som ellers gjelder i Vaktområdet med en veterinær. Fordeling av Vaktområdene og Sesongtilleg-

gene skal ved Avtalens inngåelse være i henhold til vedlagte liste.

4 Vaktperioder og Vaktbemanning i Vaktperiodene

Vaktperioder

Ved Avtalens inngåelse etableres følgende Vaktperioder:

- Kveld hverdag (mandag – fredag): kl 16.00–24.00
- Natt hverdag: kl 00.00–08.00
- Lørdag og søndag, dagtid: kl 08.00–16.00
- Lørdag og søndag, kvelds- og nattestid: kl 00.00–08.00 og 16.00–24.00
- Hellig- og høytidsdager: kl 00.00–24.00

Jule- og nyttårsaften regnes som hellig-/høytidsdag fra kl 12.00–24.00

Vaktbemanning i Vaktperiodene

Vaktbemanning i Vaktperiodene ved Avtalens inngåelse tilpasses forventet arbeidsmengde på følgende måte:

- I Vaktperiode 1 og 3 er det en vakthavende veterinær i hvert vaktområde
- I de øvrige periodene er det en veterinær som dekker to vaktområder
- Unntak fra ovenstående gjelder:
  - i minst 35 Vaktområder der reisemuligheter/ -avstander begrenser muligheten for en veterinær til forsvarlig å kunne dekke to vaktområder. Her skal det være en veterinær på vakt i hvert Vaktområde i samtlige Vaktperioder. Hvilke områder dette konkret skal gjelde fastsettes av Mattilsynet.

I perioder med sesongtillegg økes Vaktbemanningen i Vaktområdene med en veterinær i alle Vaktperioder.

5 Vaktklasser og godtgjøring for vakt deltakelse

Vaktområdene skal på sikt deles inn i tre Vaktklasser etter hvor mye tid som nyttes til inntekstgivende arbeid i klinisk praksis på vaktene og hvor de fleste Vaktområdene skal plasseres i den midterste klassen. Plassering av Vaktområde i Vaktklasse skal baseres på registrering av relevante opplysninger fra alle Vaktområdene i representative perioder. Det utarbeides kriterier for innsamling av nødvendige opplysninger i samarbeid mellom staten og DNV. Vaktområder som det ikke foreligger registreringer fra vil automatisk bli plassert i lavest godtgjorte klasse.

I mangel av tilstrekkelige data skal alle Vaktområder i 2005 plasseres i en felles gruppe. For 2005 skal det tas utgangspunkt i nedenstående tabell.

Det skal ikke beregnes merverdiavgift på vaktgodtgjøring.

Blir veterinæren pga vakanse (normalt ferie- og kursfravær mv. regnes ikke som vakanse) alene i vaktordning gis 50 % tillegg til ordinær godtgjøring i Vaktområdet fra 11. dag.

6 Deltakelse i Veterinærvakten

Den enkelte veterinær søker Mattilsynet og kan gis rett og plikt til deltakelse i Veterinærvakten. Dersom Avtalen ikke lenger gjelder, opphører alle plikter etter den personlige avtalen. For øvrig skal den personlige avtalen ha en oppsigelsestid på tre måneder regnet fra oppsigelsesdato, med mindre flertallet av deltakerne i Veterinærvakten i det aktuelle Vaktområdet godtar en kortere frist.

Det gis fritak fra plikter etter foregående avsnitt når veterinæren av helsemessige eller vektige sosiale grunner ber om det. Det tas særlig hensyn til veterinærer over 55 år. Veterinær som har fylt 60 år kan ikke tilpliktes å delta i Veterinærvakten. Gravid i de tre siste måneder av svangerskapet gis fritak når vedkommende ber om det og ellers når graviditeten er til hinder for deltakelse. Det gis fritak til veterinær med sykdom som er så alvorlig

at den er en naturlig hindring for utøvelse av veterinæravaktarbeid og likeledes til veterinær med barn under 12 år som ikke kan få tilfredsstillende tilsyn under Veterinærvakten.

Veterinær som deltok i den gamle veterinærvakten per 31.12.04 har automatisk rett til å delta i Veterinærvakten.

7 Plikter i Veterinærvakten

Deltaker i Veterinærvakten som har vakt, skal være tilgjengelig, være beredt til og sørge for, uten ugrunnet opphold:

- å oppfylle hjelpeplikten etter dyrehelsepersonellovens § 14,
- å yte veterinærhjelp innen vaktområdet som bør ytes før neste hverdag av helse-, dyrevern- eller næringsmessige hensyn, og
- å ivareta offentlige interesser, herunder utføre frivillige eller pålagte enkelttjenester for det offentlige mot avtalt godtgjørelse.

Deltaker i Veterinærvakten som ikke har vakt og som ikke tar oppdraget selv, skal sikre at henvendelser blir henvist til vakthavende veterinær.

Deltaker i Veterinærvakten skal varsle Mattilsynet dersom han/hun ikke lenger oppfyller vilkårene for deltakelse.

Mattilsynet skal i samråd med deltakerne i Veterinærvakten i et Vaktområde sette opp en Vaktliste som dekker minst en kalendermåned. Det skal sendes inn Vaktrapport fra hvert Vaktområde senest to uker etter utløpet av hver kalendermåned.

Deltakere i Veterinærvakten skal dokumentere omfanget av reise og aktivt klinisk arbeid i Vakttiden over representative perioder som avtales mellom partene. Registreringene skal sendes til Mattilsynet sammen med Vaktrapporten.

8 Spesialvakt

Ved siden av Veterinærvakten skal det være en Spesialvakt for smådyr (kjæledyr). Spesialvakt for smådyr er allerede etablert og underlagt egen avtale og tilhørende forskrift.

Tabell 1.1

Gruppe	Mandag til fredag Kl 00–08 og 16–24	Lørdag og søndag Kl 00–24	Hellig- og høytidsdager Kl 00–24
Ordinær vaktområde	67,90	96,15	110,95
Sesongtillegg	45,25	64,05	73,50

Det skal utredes etablering av en Spesialvakt for hest. Organisering og finansiering av hestevakten skal utredes i et samarbeid mellom Staten, DNV og Hestesportsorganisasjonene.

9 Rådgivende uravstemning

Utkast til Avtale skal sendes til rådgivende uravstemning.

10 Ikrafttreden og varighet

Avtalen gjelder fra dags dato til og med 31.12.05. Avtalen forlenges automatisk for ett år om gangen. Avtalen kan når som helst sies opp med tre måneders varsel, regnet fra den første i etterfølgende måned. Avtalen kan tidligst sies opp med virkning fra 1.1.06.

11 Forholdet til Stortinget

Det tas forbehold om nødvendige bevilgningsvedtak i Stortinget.

Oslo, 4. februar 2005

Sjurd Tveit (sign.)

Landbruks- og
matdepartementet

Hans Petter Bugge
(sign.)

Den norske
veterinærforening

Protokolltilførsler fra Den norske veterinærforening

1. Den norske veterinærforening forutsetter at staten påtar seg det hele og fulle ansvaret for at Veterinærvakten som organisert etter herværende Avtale kan gjennomføres på faglig forsvarlig måte.
2. Den norske veterinærforening påpeker at Veterinærvakten som organisert etter herværende Avtale vil medføre økte kostnader for dyreeierne.
3. Den norske veterinærforening mener at organiseringen av Veterinærvakten bør utredes i samarbeid mellom staten, DNV, brukerne og kommunene.

